

Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi
International Journal of Teaching Turkish as a Foreign Language

Geliş/Received: 09.07.2021 Kabul/Accepted: 13.12.2021

Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A1-A2 Dinleme/İzleme ve Okuma/Anlama Kazanımlarının 21.Yüzyıl Okuryazarlık Becerileri Kapsamında Değerlendirilmesi

Ayhan KILIÇ^a

^a Uzman, Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, Ankara, TÜRKİYE, ayhankilic1980@gmail.com

 ID : 0000-0003-2829-6803

Öz. Günümüzde teknoloji sayesinde zaman ve mekân ile ilgili tüm sınırlılıklar ortadan kalkmıştır ve bu durum, her türlü öğrenme becerisine ulaşmayı oldukça kolaylaştırmıştır. Ayrıca küreselleşmenin etkisiyle bireylerin ana dillerinin yanında bir, hatta iki yabancı dil öğrenmeleri de zorunlu hâle gelmiştir. Bu nedenle küresel dijital toplum olma yolunda ilerleyen dünyamızda, toplumlar 21.yüzyıl becerilerini nitelikli bir şekilde vatandaşlarına kazandırmaya çalışmaktadırlar. Bu becerilerin başında da bilgi ve teknoloji alanındaki gelişmeler doğrultusunda geleneksel okuryazarlık anlayışının yerini alan görsel okuryazarlık, medya okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı ve elektronik okuryazarlık gibi 21.yüzyıl okuryazarlık becerileri gelmektedir. Bu doğrultuda yabancılara Türkçe öğretimi için gerekli olan anlama ve anlatma becerisini kazandırmak için öğretim programlarının 21.yüzyıl okuryazarlık becerileri kapsamında hazırlanması büyük önem arz etmektedir. Bu noktadan hareketle çalışmada, Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programının A1-A2 temel dil düzeyleri dinleme/izleme ve okuma/anlama kazanımlarında, 21.yüzyıl okuryazarlık becerilerine ne oranda yer verildiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu araştırmada, yazılı belgelerin veri kaynağı olarak titizlikle ve sistematik olarak incelenmesinde nitel araştırma yöntemlerinden “doküman analizi” yöntemi benimsenmiştir. Veri toplamak için araştırma konusu hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin çözümlenmesini içeren doküman incelemesi (içerik analizi) tekniği kullanılmıştır. Yapılan alanyazın taramasında, 21.yüzyıl okuryazarlık becerileri kapsamında Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programını değerlendiren herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Sonuç olarak; Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı dinleme/izleme ve okuma/anlama A1-A2 temel dil düzeyleri kazanımlarında, 21.yüzyıl okuryazarlık becerilerine yer verildiği, ancak bu becerilerin kazanımlara yeteri kadar dâhil edilmediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Türkçe öğretimi programı, 21.yüzyıl okuryazarlık becerileri.

Evaluation of Turkish Maarif Foundation Teaching Turkish as a Foreign Language Program A1-A2 Listening/Watching and Reading/Comprehension Achievements in the Scope of 21st Century Literacy Skills

Ayhan KILIÇ^a

^a Specialist, Ministry of National Education, General Directorate of Lifelong Learning, Ankara, TURKEY, ayhankilic1980@gmail.com

ID : 0000-0003-2829-6803

Abstract. Today, thanks to technology, all limitations related to time and space have been removed, and this has made it very easy to reach all kinds of learning skills. In addition, with the effect of globalization, it has become compulsory for individuals to learn one or even two foreign languages besides their mother tongue. For this reason, in our world, which is on the way to become a global digital society, societies are trying to provide their citizens with 21st century skills in a qualified way. At the forefront of these skills are 21st century literacy skills such as visual literacy, media literacy, information literacy and electronic literacy, which have replaced traditional literacy in line with the developments in information and technology. In this direction, it is of great importance that curriculums are created within the scope of 21st century literacy skills in order to provide foreigners with the ability to understand and explain, which is necessary for teaching Turkish. From this point of view, in this study, it has been tried to determine how much 21st century literacy skills are included in the A1-A2 basic language levels listening/watching and reading/comprehension acquisitions of the the Turkish Maarif Foundation Curriculum for Teaching Turkish as a Foreign Language. In this research, "document analysis" method, one of the qualitative research methods, was adopted in the careful and systematic examination of written documents as a data source. The document analysis (content analysis) technique, which includes the analysis of written materials containing information about the research topic, was used to collect data. In the literature review, no study was found that evaluated the Turkish Maarif Foundation's Curriculum for Teaching Turkish as a Foreign Language within the scope of 21st century literacy skills. As a result; it has been determined that 21st century literacy skills are included in the acquisitions of listening/watching and reading/understanding A1-A2 basic language levels in the Turkish Maarif Foundation Turkish as a Foreign Language Program, but these skills are not sufficiently included in the acquisitions.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, Turkish education programs, literacy skills of the 21st century.

1. GİRİŞ

Yazının keşfinden bu yana bütün medeniyetler, geliştirdikleri kodlar ya da diğer bir ifadeyle harfler ve alfabeler vasıtasıyla bilgi birikimlerini gelecek nesillere ulaştırmaya çalışmışlardır. Bu durum ilk çağlardan günümüze kadar süregelen, en etkili bilgi edinme ve yayma yolu kabul edilen okuma yazma becerisini ortaya çıkarmıştır. Son dönemlerde ise geleneksel okuma yazma becerileri yanında okuryazarlık kavramı da sıkça kullanılmaya başlamıştır.

Gelişen ve değişen dünyamızda bilgi iletişim teknolojileri, baş döndürücü bir hızda değişmekte ve gelişmektedir. Buna bağlı olarak da okuma-yazma ve okuryazarlık kavramının tanımı ve içeriği de

değişmektedir (Şahin, Kurudayıoğlu ve Çelik, 2013). En genel ve geleneksel ifade ile okuma yazma; alfabe aracılığıyla yazılı metinlerin okunması ve yazılması olarak tanımlanmaktadır (Longman, 2003). Yani okumanın gerçekleşebilmesi için yazılı bir metnin bulunması ve bu metnin görsel ya da fiziksel yolla girdiye dönüşmesi gerekmektedir (Alderson, 2000). Bu doğrultuda; geleneksel okuma yazma becerisinde harflerden oluşan yazılı materyallere, bu materyal üzerinde harfleri işleyecek olana ve bu harfleri çözümleyecek birine ihtiyaç bulunmaktadır.

Günümüzdeki teknolojik gelişmeler neticesinde, okur-yazar kavramında köklü değişiklikler meydana gelmiştir ve Anglosakson geleneğin bir ürünü olarak “okuryazarlık” kavramı ortaya çıkmıştır. İşte bu okuryazarlık kavramı genel anlamda, toplum tarafından anlam verilen iletişimsel simgelerin etkili bir biçimde kullanılabilmesi yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Kellner, 2001). Bu tanımda vurgulanan “toplum tarafından anlam verilen iletişimsel simge olma” durumu, okuryazarlık kavramının çağın gerektirdiği, ihtiyaç duyulan ve her şartta kendini yenileyebilen olma özelliğini ifade etmektedir.

Günlük kullanımda birbirlerinin yerine kullanılan “okuma-yazma” ve “okuryazar” kavramları arasındaki anlam farklılaşması, günümüzde daha da artmaktadır. Harfleri çözümlemeye dayanan okur-yazarlık ile her şeyi anlamlandırarak yeni bilgiler işlemeye ve yorumlamaya çalışan okuryazarlık kavramlarının anlam sahaları, her geçen gün genişlemektedir.

Okur-yazar ve okuryazarlık kavramları arasındaki anlamsal farkları, maddeler hâlinde şu şekilde sınıflamak da mümkündür:

1. Okuma-yazma; alfabe sistemine dayalı harflerden hareketle kod oluşturma ve çözme işidir. Bu beceriye sahip olmak için kodları tanımak yeterlidir. Okuryazarlık ise kod çözme ve anlam eşleştirme yanında üst düzey bir bilişsel süreci yani anlam kurma becerisi üzerine kuruludur (Potter, 2005). Yani okuryazarlıkta statik bir anlam yoktur. Sürekli bir yeniden anlamlandırma ve değerlendirme söz konusudur.
2. Okuma-yazma; sahip olunan bir beceridir. Bu beceriye ya sahipsinizdir ya da sahip değilsinizdir. Okuryazarlık ise ne derecede okuryazar yeteneğine sahip olduğunuzu tanımlamaktadır.
3. Okuma-yazmanın sembol sistemi harflerdir ve bu harf sistemini bilen kişiler ancak bu harf birliklerini çözümleyebilir. Okuryazarlıkta ise semboller tüm bilgi, beceri, sosyal norm ve örüntülere sahip metinlerdir.

4. Okuma-yazmanın tanımlaması mevcutken, okuryazarlığın tanımlanma süreci halen devam etmektedir. Okuryazarlık, önüne aldığı nesneye göre sürekli farklı bir tanımlamaya maruz kalmaktadır. Örneğin; medyaya dair bir okumadan söz edildiğinde “medya okuryazarlığı” veya bilgisayara ait bir okumadan bahsedildiğinde ise “bilgisayar okuryazarlığı” gibi isimler ve tanımlamalar almaktadır.

Okuma-yazma ve okuryazarlık kavramları çerçevesinde söylenenler dikkate alındığında, günümüzde yabancılara Türkçe öğretimi konusunda sadece basılı metinlerle geleneksel okuma-yazma becerilerinin geliştirilmesi değil, aynı zamanda görsel ve elektronik okuryazarlık becerilerinin de geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Araştırmamızda; 21.yüzyıl okuryazarlık modellerinden görsel okuryazarlık, medya okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı ve elektronik okuryazarlık kısaca bahsedilecektir. Daha sonra Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A1-A2 temel dil düzeylerindeki dinleme/izleme ve okuma/anlama kazanımları, 21. yüzyıl okuryazarlık becerileri kapsamında değerlendirilecektir.

1.1 21. Yüzyıl Okuryazarlık Becerileri

1.1.1. Görsel Okuryazarlık

Sözlü dil; antik çağdan bu yana varlığını sürdürmüş, matbaanın icadıyla yazılı dilin serbestliğine kavuşmuş, fakat günümüzde teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte etkinliğini görsel medya unsurlarına kaptırmıştır. İlk olarak mağara resimleriyle başlayan okuma yazma faaliyetleri, 20.yüzyılın ortalarına kadar görsel bir imgeleme olmadan devam etmiştir. Ancak 21.yüzyılda özellikle fotoğraf makinesi ve kamera ile ortaya çıkan sinema ve televizyon araçlarıyla gelen imgeleme ve görsel kültürle beraber, görsel okuryazarlık ön plana çıkmaya başlamıştır.

1950’lerden bu yana tartışılan görsel okuryazarlık, 21.yüzyıl insanının etrafını kuşatan imgeleri anlama ve anlatma çabasının bir sonucu olarak her geçen gün önem kazanmaktadır (Messaris, 1994). Bir bireyin, diğer bireyler ile olan iletişimde görselleri kullanmasını ve kullanılanları anlamasını sağlayan beceriler bütünü olarak tanımlanan görsel okuryazarlık, her geçen gün anlam sahasını genişletmektedir (Ausburn ve Ausburn, 1978).

Görsel okuryazarlık kavramının içinde birçok boyut vardır. Bunlardan birisi de görsel dildir (Şahin ve Kıran, 2009). Bu nedenle görsel okuryazarlığın, 1990’lı yıllardan sonra okuma, konuşma, dinleme, yazmanın dışında beşinci dil becerisi olarak batılı ülkelerin müfredatında yer almaya başladığı görülür (Burmark, 2002). Çünkü görsel öğeler, kelimelere oranla zihinde 60.000 (altmış bin) kat daha hızlı işlenmektedir.

Feinstein ve Hagerty (1994)’ye göre görsel okuryazarlık; modern dünyadaki eğitim içinde okuma, yazma ve aritmetik ile eş değerde dördüncü bir öğedir. Beynin sağ lobunu kullanmayı gerektirdiğinden öğrenme faaliyetlerinde beynin her iki lobu da kullanılır. Bu durum da öğrenme sürecinin kalitesini ve kalıcılığını artırır. Yine görsel okuryazarlık, beynin sol lobuna ait soyut düşünceleri somutlaştırarak öğrenmeyi gerçekleştirir ve aynı düşünceyi farklı şekillerde işleme yeteneği ile bireye farklı bakış açısı

kazandırır. Ayrıca kendi kararlarını verebilen, görsel çevreyi yorumlayabilen bireyler yetiştirir (İşler; 2002).

21.yüzyılda dünyamız gelişen bilgi teknolojileri, sosyal medya uygulamaları, dijital reklam ve marka ekranları vb. kaynaklarından gelen yoğun bir görüntü kaynağına dönüşmüştür. Bu nedenle günümüz dil öğrencileri, öncelikle göre daha çok görsel okuyan, yani “görsel öğrenci” konumuna dönüşmüştür (Oblinger ve Oblinger, 2005). Örneğin; “YouTube”, “Facebook”, “Instagram”, “Whatsapp”, “Twitter” vb. web kaynaklı sosyal uygulamaları, bir gün içerisinde milyonlarca kişi ziyaret etmektedir. Durum böyle olunca geleneksel anlamda okuryazarlık, gün geçtikçe dinleme ve izleme karşısında güç kaybetmektedir (Lester, 2000). Sonuç olarak günümüzde öğrenme ortamlarının, görsel dünyaya maruz kalan öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Çünkü televizyon, reklamcılık ve internetin etkisiyle, 21.yüzyılın birincil okuryazarlığının görsel olacağı düşünülmektedir (Alpan, 2008). Ancak günümüzde hala okullar, geleneksel anlamda metin okuryazarlığına önem vermektedir. Pedagojimiz ve akademik eğitim ise daha çok bilginin kaynağı olarak kelimelere ve metinlere odaklanmaktadır (Felten, 2008).

1.1.2 Medya Okuryazarlığı

Yaşadığımız yüzyılda sıradan bir çocuk 6 (altı) yaşından 18 (sekiz) yaşına gelene kadar; 16.000 (on altı bin) saatini televizyon karşısında geçirerek, 4.000 (dört bin) saatini müzik dinleyerek, 8.000 (sekiz bin) saatini bilgisayar başında oturarak ve 1.000 (bin) saatini de sinemada film izleyerek harcamaktadır (Sanders, 1999). Sonuç olarak günümüzde 6-18 yaşındaki bireyler, hayatlarının dörtte birinden fazlasını medya araçları karşısında harcamaktadır.

Türkiye’de Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından 2009 yılında yapılan bir araştırmada (Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması); kadınların günlük ortalama 4,5 saat, erkeklerin ise 4,1 saat televizyon izledikleri tespit edilmiştir. Bu durum, kitle iletişim araçlarının insan hayatındaki yerini ve etkisini ortaya koymaktadır.

Medya okuryazarlığı; medya üzerinden sunulan tüm materyalleri eleştirel bir gözle tüketerek medyayı okumaktır. Yani medya okuryazarlığı, medya araçlarından gelen iletileri tüm boyutlarıyla anlamlandırmaktır. Başka bir deyişle, bunları yapabilmek yetisidir. Medya okuryazarlığının düşük düzey medya okuryazarlığı ve yüksek düzey medya okuryazarlığı olmak üzere iki temel düzeyi mevcuttur (Potter, 2005). Düşük seviye medya okuryazarlığı; medya araçlarını bilmek ve takip etmektir. Yüksek düzey medya okuryazarlığı ise medya araçlarından gelen iletileri yorumlayabilme, tartışabilme ve paylaşma becerisidir.

1.1.3 Bilgi Okuryazarlığı

Herhangi bir konu hakkında bilinenleri ifade eden bilgi kavramı, özellikle günümüz dünyasında yaşanan gelişmelere bağlı olarak daha da değerli hale gelmiştir (Aytaş ve Kaplan, 2017). Bilgi çağı olarak adlandırılan çağımızda, bilgi kaynaklı verilerin boyutları ise inanılmaz rakamlara ulaşmıştır. Örneğin; 2005 yılında tüm dünyada basılan kitap sayısı 968,735’tir (Potter, 2005). Ayrıca dünyada her sene 31 (otuz bir) milyon saatlik televizyon programı üretilmektedir ve bu programları takip edebilmek için hiç ara vermeden 35 (otuz beş) yüzyıla ihtiyacımız olmaktadır (Potter, 2005). Ancak internetle birlikte kitaplara ve yayınlara,

yani elektronik kitaplar ve yayınlara ulaşmak oldukça kolaylaşmıştır. Bu durum, 21.yüzyılda bilgiye sahip olmak kadar bilgi kaynaklarında seçicilik, bilinçli hareket etme ve eleştirel bakış gibi becerilere sahip olmanın da önemli olduğunu göstermiştir.

Bilgi kavramı; İngilizce’de “information-alınan bilgi” yani bireyin doğrudan karşılaştığı, başkasının ürettiği bilgi ve “knowledge-yapılandırılan bilgi” yani bireyin bilgiyi kendisine mal ederek yeniden yapılandırması, yorumlaması olarak tanımlanmaktadır. Temelde bu iki anlam arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır.

Bilgi okuryazarlığı; bilgiyi etkili kullanabilmek amacıyla gerek yazılı gerekse de görsel medya ürünlerini tanıyabilme, istenilen bilgiyi bulabilme, değerlendirebilme ve seçebilme becerisi olarak tanımlanabilir (Altun, 2005). Yani bilgi okuryazarlığı, aktif katılıma ve istenilen bilgiyi seçip yeniden ulaşabilmeye dayanıyor olması yönüyle diğer okuryazarlık türlerinden ayrılmaktadır. Ayrıca bilgi okuryazarlığı, hem geleneksel anlamda kütüphane hizmetlerinden yararlanmayı hem de bilgi arama araçlarını etkili bir şekilde kullanabilmeyi ifade eder.

1.1.4 Elektronik Okuryazarlık

Günümüzde öğrenciler, internet ve bilgisayar ortamında sürekli akan bilgi ve fikir deneyimi içerisinde (Potur, 2014). İşte bilgisayar teknolojisi üzerine kurulu bu bilgi çağında, kavramların ve hatta bazen uygulamaların önüne bazen enformasyon, bazen de elektronik anlamına gelen “e” ön eki getirilmektedir (Altun, 2005). Aslında “e” ön eki sahip “e-devlet”, “e-posta”, “e-okul” ve “e-ticaret” gibi uygulamalar, şu an hayatımızın içinde çok önemli bir yere sahiptir. Bu yönüyle elektronik okuryazarlık, geleneksel okuryazarlığın tamamlayıcısıdır.

Elektronik okuryazarlık en genel anlamda; elektronik ortamda yer alan iletileri anlamlandırma ve elektronik ortama yönelik ileti oluşturma sürecidir. Bu durum, bireylerin birbirleriyle ve devletle olan ilişkilerini düzenlemektedir. Örneğin; e-posta uygulaması ile iletişim kurmak, e-okul uygulaması ile öğrenci notlarının elektronik ortama aktarılması gibi uygulamalar, elektronik okuryazarlığın ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

1.2 Türkçe Öğretimi İçerisinde Yeni Okuryazarlıklar

Bireylerin çağdaş toplumun işlevsel bir parçası olabilmesi ve çağdaş bir bakış açısı kazanabilmesi, okuryazarlık becerilerini geliştirebilmelerine bağlıdır. Yalnızca basılı metinler ile sınırlı kalan ve görsel ya da elektronik metinler ile zenginleştirilmeyen öğrenme ortamları, öğrencilerin yaşantılarından uzak kalmaktadır ve istenilen hedeflere ulaşmayı zorlaştırmaktadır.

Türkçe derslerinde, öğrenciye Türk dilinde kendini ifade etme becerisi kazandırmak için hareket noktasını oluşturan metinlerin belirli bir iletiye sahip olması gerekmektedir. Ancak bu derslerin işlevsel olması gereği de vardır (Cemiloğlu, 2009). İşlevsellikten kasıt ise öğrencinin derste edindiği bilgi ve becerileri hayatında uygulayabilmesidir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda, dünyada birçok ülkede ana dili ve yabancı dil öğretiminde metin algısının değiştiğini söylemek mümkündür. Örneğin; İngiltere ve Avustralya gibi ülkelerde, İngilizce derslerinin içerisine “ek program aktiviteleri” ile medya okuryazarlığı, görsel okuryazarlık gibi modern okuryazarlık becerilerinin de eklendiği görülmektedir.

1.3 Amaç

Bu araştırmanın amacı; Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programının A1-A2 temel dil düzeyleri dinleme/izleme ve okuma/anlama kazanımlarında, 21.yüzyıl okuryazarlık becerilerine ne oranda ve ne sıklıkla yer verildiğini tespit etmektir.

1.4 Problem

Araştırma; “Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programının A1-A2 temel dil düzeyleri dinleme/izleme ve okuma/anlama kazanımlarında, 21.yüzyıl okuryazarlık becerilerine ne oranda ve ne sıklıkla yer verilmiştir?” sorusunun cevabını bulmak için tasarlanmıştır.

2. YÖNTEM

Kavramsal çözümlemenin ortaya konulması için 21.yüzyıl okuryazarlık becerileri ile ilgili kitaplar, dergiler ve elektronik makaleler, kapsamlı bir şekilde taranmıştır.

Bu çalışmada, yazılı belgelerin veri kaynağı olarak titizlikle ve sistematik olarak incelenmesinde kullanılan nitel araştırma yöntemlerinden “doküman analizi” yöntemi benimsenmiştir. Araştırılan konu ile ilgili literatür taramasını da içeren doküman analizi; basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir (Bowen, 2009).

Konuyla ilgili veriler, problem çözme yaklaşımıyla toplanmıştır. Ayrıca araştırma yaparken “birincil kaynaklara ulaşmak”, ana çalışma yöntemi olarak benimsenmiştir.

2.1 Evren/Örnekleme

Araştırmanın evrenini, Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı ve araştırmanın örneklemini ise Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programının A1-A2 temel dil düzeyleri dinleme/izleme ve okuma/anlama kazanımları oluşturmaktadır.

2.2 Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veriler, yönteme uygun olarak toplanmıştır. Veri toplamak için araştırma konusu hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin çözümlenmesini içeren doküman incelemesi (içerik analizi) tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, özellikle Sosyal Bilimler alanında sıklıkla kullanılan en önemli tekniklerden biridir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2019). Yapılan alanyazın taramasında, 21.yüzyıl okuryazarlık becerileri kapsamında Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programını değerlendiren herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. BULGULAR

“Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni”, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programının temel dayanağıdır. Bu metin; yabancı dil öğrenenlerin öğrendikleri dili iletişim kurmada kullanabilmek için neleri bilmeleri gerektiğini kapsamlı bir şekilde açıklamaktadır (Türkiye Maarif Vakfı, 2019). Ayrıca Avrupa ülkelerinde dil öğretim programlarını, sınavlar ve ders materyalleri gibi konulardaki çalışmalar için ortak bir çerçeve sunmaktadır.

“Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni”, dil öğrenenlerin elde ettiği kazanımın ölçülmesi için gerekli yeterlik düzeylerini belirleyen, bu çerçevede dil öğretiminin sınırlılıklarını ve standartlarını belirleyen bir başvuru kaynağıdır.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programını içerik ve çağın gerekleri cihetiyle tamamlayan kuramsal ve kavramsal çerçeveler vardır. Bunlar; 21.yüzyıl becerileri, Avrupa Yeterlikler Ortak Çerçevesi ve bazı önemli değerlerdir. Bu yönüyle “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı”, çağımızın gerektirdiği tüm özellikleri içinde bulundurmaktadır.

21.yüzyıl becerileri; öğrenme ve yenilik becerileri (yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme ve iletişim); bilgi ve medya becerileri (bilgi ve medya okuryazarlığı, bilgi-iletişim teknolojileri okuryazarlığı); yaşam ve mesleki beceriler (uyum, girişimcilik, öz yönetim, sosyal beceriler, üretkenlik, liderlik) olarak tanımlanmıştır.

Avrupa Yeterlikler Ortak Çerçevesi; ülkelerin ulusal yeterlik sistemlerini ve çerçevelerini 8 (sekiz) ortak Avrupa referans düzeyi aracılığıyla ilişkilendirmeyi hedefleyen bölgesel bir yeterlilik çerçevesidir ve bireylerin ülkelerarası hareketliliğini teşvik etmek ve hayat boyu öğrenmelerine yardımcı olmak şeklinde iki temel prensibe sahiptir. Ayrıca her düzeyde sahip olunması gereken asgari ortak bilgi, beceri ve yetkinliklerin tanımlandığı 8 (sekiz) düzeyden oluşmaktadır.

Bu program aynı zamanda dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik gibi insani değerleri içermektedir. Ayrıca insani ve ulusal değerlerin içselleştirilmesini de amaçlamaktadır. Program, öğrenende dil yeterliklerinin yanı sıra kendi kültürüne ve farklı kültürlerle karşı duyarlı, dünya barışına katkı sağlamaya istekli bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir (Türkiye Maarif Vakfı, 2019).

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı; Türkçe anlama ve anlatma becerilerini kullanarak iletişim kuran, yaparak ve yaşayarak öğrenen, öğrenme sürecinde sorumluluk alan, iş birliği içinde çalışan, problem çözme becerilerini kullanan, evrensel ve kendi kültürüne özgü değerlere saygı duyan bireyler yetiştirmek istemektedir. Bu çerçevede öğrenciyi merkeze alan eylem odaklı yaklaşım, programın temel yaklaşımı olarak benimsenmiştir. Öğrenenin merkeze alındığı eylem odaklı yaklaşım ise dili kullanan ve öğrenenleri, öncelikle sosyal aktörler yani belirli koşullarda, belirli çevrelerde ve eylem alanlarında sadece dille sınırlı olmayan, yerine getirmeleri gereken görevleri ifa eden toplum üyeleri olarak ele alır (Council of Europe (CEFR), 2018).

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programının amaçları; Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere dinleme-okuma ve konuşma-yazma süreçlerini kullanarak etkileşimde bulunabilme becerilerini kazandırmaktır. Ayrıca Türkçe öğrenenlere, Türk kültürünün temel unsurlarını tanıtarak onların kendi kültürleri ile Türk kültürünü ilişkilendirmelerini ve kültürlerarası farkındalık oluşturmalarını sağlamak da amaçlanmaktadır.

Sarmal programlama yaklaşımıyla yapılandırılmış Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programında, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni’nde yer alan dil yeterlikleri esas alınmıştır (Türkiye Maarif Vakfı, 2019). Yeterliklerden hareketle, kur düzeylerinin her biri için genel bir kazanım listesi oluşturulmuştur. Program kazanımları, iletişimsel dil becerileri olarak ele alınarak konuşma becerisi sözlü etkileşim ve sözlü üretim alt başlıkları altında sunulmuştur.

Kazanımların belirlenmesi ve düzenlenmesinde, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni’nde yer alan dil yeterlikleri esas alınmıştır.

Kazanımlar hem dil düzeylerine hem de dil becerilerine göre A1-A2 (Temel Dil Kullanımı), B1-B2 (Bağımsız Dil Kullanımı), C1 (Yetkin Dil Kullanımı) şeklinde sınıflandırılmıştır (Türkiye Maarif Vakfı, 2019).

Tablo 1.

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnindeki A1-A2 Düzeylerine Göre Yeterlik Tanımları

Dil Düzeyleri	Temel Dil Kullanımı
A1	Somut ihtiyaçların karşılanması amaçlandığından; öğrenci bilinen günlük ifadeleri ve oldukça basit cümleleri anlayıp kullanabilir. Kendini tanıtabilir, başkalarını tanıtırabilir. Başkalarına, kendisi hakkında sorular yöneltebilir ve sorulan benzeri soruları yanıtlayabilir. Karşısındaki kişiler yavaş ve anlaşılır bir biçimde konuşuyorlar ve yardımcı oluyorsa onlarla basit yollardan anlaşabilir.
A2	Öğrenci; ilgi alanıyla ilgili cümleleri ve sıkça kullanılan anlatımları (kişi ve aileyle ilgili bilgileri, alışveriş, iş, yakın çevre) anlayabilir. Bilinen alışılmış konularda, doğrudan doğruya bilgi alışverişi söz konusu olduğunda alışlagelmiş, basit durumlarda kendini ifade edebilir. Geçmişi, eğitimi, çevresi ve doğrudan gereksinimleriyle bağlantılı şeyleri basit dilsel araçlar yardımıyla anlatabilir.

Aşağıda belirtilen Tablo 2’de görüldüğü üzere, Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A1-A2 temel düzey kazanımlarında; A1 düzeyinde 47 (kırk yedi) kazanımla okuma becerisinin en çok kazanıma sahip beceri olduğunu, okuma becerisini 43 (kırk üç) kazanımla yazma ve 42 (kırk iki) kazanımla dinleme becerisinin takip ettiğini görmekteyiz.

Tablo 2’ye göre A2 düzeyinde 68 (altmış sekiz) kazanımla yazma becerisinin en çok kazanıma sahip olan beceri olduğunu, yazma becerisini 59 (elli dokuz) kazanımla okuma becerisinin ve 55 (elli beş) kazanımla dinleme becerisinin takip ettiğini görmekteyiz.

Sonuç olarak Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A1-A2 temel düzey kazanımlarında, -yazma becerisi hariç- okuma ve dinleme becerilerine daha fazla ağırlık verildiği görülmektedir. Araştırmamızın dinleme/izleme ve okuma/anlama kazanımlarına yoğunlaşmasının temel sebebini de bu durum oluşturmaktadır.

Tablo 2.

A1-A2 Temel Düzey Kazanım Sayıları

Dil Becerileri	A1	A2
Dinleme	42	55
Sözlü Etkileşim	27	44
Sözlü Üretim	26	27
Okuma	44	59
Yazma	43	68
Toplam	182	253

Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A1 düzeyi dinleme/izleme kazanım listesi ve 21.yüzyıl okuryazarlık becerileri aşağıdaki gibidir (Türkiye Maarif Vakfı, 2019):

Tablo 3.

A1 Düzeyi Dinleme/İzleme Kazanım Listesi ve 21.Yüzyıl Okuryazarlık Becerileri

Kazanım Numarası	Kazanım	Okuryazarlık Becerisi
4	Hava durumuyla ilgili temel kavram ve kalıp ifadeleri tanır.	Görsel Okuryazarlık
8	Toplumsal yaşam alanlarındaki ihtiyaç ve durumlara (alışveriş, sağlık, güvenlik vb.) ilişkin metinleri/ konuşmaları anlar.	Bilgi Okuryazarlığı
15	Teknoloji ve yeniliklerle ilgili temel ifadeleri belirler.	Bilgi Okuryazarlığı
16	Günlük hayattaki basit yönergeleri takip eder.	Bilgi Okuryazarlığı
21	Türk kültüründeki temel beden dili unsurlarını ve bunlara eşlik eden ifade kalıplarını tanır.	Görsel Okuryazarlık
22	Beden dilinden veya tonlamadan hareketle konuşmacının duygu durumunu belirler.	Görsel Okuryazarlık
23	Sesli iletilerden (anons, duyuru, reklam vb.) ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.	Medya Okuryazarlığı
24	Sözel bilgileri görsellerle ilişkilendirir.	Görsel Okuryazarlık
25	Yol, yön ve adres tarifi içeren basit ifadeleri anlar.	Bilgi Okuryazarlığı
26	Konum bildiren basit ifadeleri tanır.	Bilgi Okuryazarlığı
27	Ulaşım/ seyahat veya konaklamaya ilişkin temel bilgileri seçer.	Bilgi Okuryazarlığı
31	Görsellerle ifade edilmiş durumlar/olaylar ile ilgili basit cümleleri anlar.	Görsel Okuryazarlık
38	Sayısal ifadeleri tanır.	Bilgi Okuryazarlığı

Tablo 3'te görüldüğü gibi; Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A1 düzeyi dinleme/izleme kazanımlarında, 13 (on üç) maddede 21.yüzyıl okuryazarlık becerileri kapsamında kazanımlara yer verildiği gözlenmektedir. Yine Tablo 3'te görüldüğü üzere bunların; 5 (beş) tanesi görsel okuryazarlık, 7 (yedi) tanesi bilgi okuryazarlığı ve 1 (bir) tanesi de medya okuryazarlığıdır.

Dinleme/izleme A1 düzeyinde 42 (kırk iki) kazanıma yer verilirken sadece 13 (on üç) kazanımda 21.yüzyıl okuryazarlık becerilerine yer verilmesi, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi açısından büyük bir eksiklik yaratacaktır.

Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A2 düzeyi dinleme/izleme kazanım listesi ve 21.yüzyıl okuryazarlık becerileri aşağıdaki gibidir (Türkiye Maarif Vakfı, 2019):

Tablo 4.

A2 Düzeyi Dinleme/İzleme Kazanım Listesi ve 21.Yüzyıl Okuryazarlık Becerileri

Kazanım Numarası	Kazanım	Okuryazarlık Becerisi
1	Hava durumuyla ilgili bilgileri belirler.	Bilgi Okuryazarlığı
5	Toplumsal yaşam alanlarındaki ihtiyaç ve durumlara (alışveriş, sağlık, güvenlik vb.) ilişkin metinleri/ konuşmaları anlar.	Bilgi Okuryazarlığı
12	Bir şeyin/işin yapılışına ilişkin tarif ve yönergeleri takip eder.	Bilgi Okuryazarlığı
13	Ürünlere veya hizmetlere ilişkin yönergeleri takip eder.	Bilgi Okuryazarlığı
14	Sesli ve/veya görüntülü yönergeleri takip eder.	Görsel Okuryazarlık
18	Günlük hayatta sıklıkla kullanılan ölçü birimlerini tanır.	Bilgi Okuryazarlığı
19	Türk kültüründeki temel beden dili unsurlarını ve bunlara eşlik eden ifade kalıplarını tanır	Görsel Okuryazarlık
20	Sesli iletilerden (anons, duyuru, reklam vb.) ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.	Medya Okuryazarlığı
21	Sözel bilgileri görsellerle ilişkilendirir.	Görsel Okuryazarlık
22	Teknoloji ve yeniliklerle ilgili temel ifadeleri belirler.	Bilgi Okuryazarlığı
24	Haberlerdeki yer, kişi, konu/olay ve zamanla ilgili bilgileri ayırt eder.	Medya Okuryazarlığı
25	Yol, yön ve adres tarifi içeren basit ifadeleri anlar.	Bilgi Okuryazarlığı
26	Sesli ve/veya görüntülü haber metinlerinin ana hatlarını belirler.	Medya Okuryazarlığı
27	Sesli ve/veya görüntülü haberlerden ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.	Medya Okuryazarlığı
28	Ulaşım/ seyahat veya konaklamaya ilişkin bilgileri seçer.	Bilgi Okuryazarlığı
34	Görsellerle desteklenmiş öyküleyici basit bir metni takip eder.	Görsel Okuryazarlık
35	Beden dilinden veya tonlamadan hareketle konuşmacının duygu durumunu (sinirli, mutlu, neşeli, üzgün vb.) belirler.	Görsel Okuryazarlık
37	İletişim araçlarında kendisine yöneltilen soru ve yönergeleri takip eder.	Bilgi Okuryazarlığı
43	Sayısal ifadeleri tanır.	Bilgi Okuryazarlığı
51	Sesli ve/veya görüntülü sosyal medya iletilerini takip eder.	Medya Okuryazarlığı
52	Basit bir röportajı ana hatlarıyla anlar.	Medya Okuryazarlığı

Tablo 4'te görüldüğü gibi; Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A2 düzeyi dinleme/izleme kazanımlarında, 21 (yirmi bir) maddede 21.yüzyıl okuryazarlık becerileri kapsamında kazanımlara yer verildiği gözlenmektedir. Yine Tablo 4'te görüldüğü üzere bunların; 5 (beş) tanesi görsel okuryazarlık, 10 (on) tanesi bilgi okuryazarlığı ve 6 (altı) tanesi de medya okuryazarlığıdır.

Dinleme/izleme A2 düzeyinde 55 (elli beş) kazanım içerisinde 21 (yirmi bir) kazanımda okuryazarlık becerilerine yer verilmesi, A1 düzeyine göre daha olumlu bir yaklaşımdır.

Tablo 5.

Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A1/A2 Temel Dil Düzeyleri Dinleme/İzleme Kazanımlarında 21.Yüzyıl Okuryazarlık Kazanım Sayıları

21.Yüzyıl Okuryazarlık Becerileri	A1	A2
Bilgi Okuryazarlığı	7	10
Görsel Okuryazarlık	5	5
Medya Okuryazarlığı	1	6
Elektronik Okuryazarlık	0	0
Toplam	13	21

Tablo 5'te görüldüğü üzere, Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A1/A2 temel dil düzeyleri dinleme/izleme kazanımlarında; elektronik okuryazarlığa hiç yer verilmemiştir. Ayrıca A1-A2 temel dil düzeylerinde toplamda 17 (on yedi) kazanımla en çok bilgi okuryazarlığı becerisine yer verilmiştir.

Günümüzde 21.yüzyıl becerilerinin genç bireylere kazandırılmasının ne kadar önemli olduğunu ve genç bireylerin görsel zekâsı çok yüksek olan “Z” kuşağı üyeleri olduğunu düşünürsek görsel okuryazarlığa her düzeyde yalnızca 5 (beş) kazanımla yer verilmesi ve A1 düzeyinde medya okuryazarlığı becerisine sadece 1 (bir) kazanımda yer verilmesi de eleştirilecek diğer önemli hususlardır.

Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A1 düzeyi okuma/anlama kazanım listesi ve 21.yüzyıl okuryazarlık becerileri aşağıdaki gibidir (Türkiye Maarif Vakfı, 2019):

Tablo 6.

A1 Düzeyi Okuma/Anlama Kazanım Listesi ve 21.Yüzyıl Okuryazarlık Becerileri

Kazanım Numarası	Kazanım	Okuryazarlık Becerisi
5	Hava durumuyla ilgili kavram ve kalıp ifadeleri tanır.	Bilgi Okuryazarlığı
10	Günlük hayattaki basit yönergeleri takip eder.	Bilgi Okuryazarlığı
15	Günlük hayatta sıklıkla kullanılan ölçü birimlerini tanır.	Bilgi Okuryazarlığı
18	Toplumsal yaşam alanlarındaki acil ihtiyaç ve durumlara (sağlık, güvenlik) ilişkin metinleri anlar.	Bilgi Okuryazarlığı
19	Harita, kroki, grafik gibi görsellerden ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer	Görsel Okuryazarlık
22	Afiş, bilet, broşür, duyuru, ilan, menü vb. metinlerden temel /ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.	Bilgi Okuryazarlığı
24	Yol, yön ve adres tarifi içeren basit metinleri anlar.	Bilgi Okuryazarlığı
25	Metinden konum bildiren basit ifadeleri seçer.	Bilgi Okuryazarlığı
26	Görsellerle desteklenmiş basit metinleri anlar.	Görsel Okuryazarlık
29	Basit, kısa e-posta ve iletileri anlar.	Elektronik okuryazarlık
30	Kısa ve basit metinlerden kişisel bakım ve sağlıkla ilgili bilgileri seçer.	Bilgi Okuryazarlığı
31	Ulaşım, seyahat, konaklamaya ilişkin temel bilgileri seçer.	Bilgi Okuryazarlığı
37	Görsellerle desteklenmiş basit eylemlerin anlatıldığı metinleri anlar.	Görsel Okuryazarlık

Tablo 6'da görüldüğü gibi; Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A1 düzeyi okuma/anlama kazanımlarında 13 (on üç) maddede, 21.yüzyıl okuryazarlık becerileri kapsamında kazanımlara yer verildiği gözlenmektedir. Yine Tablo 6'da görüldüğü üzere bunların; 3 (üç) tanesi görsel okuryazarlık, 9 (dokuz) tanesi bilgi okuryazarlığı ve 1 (bir) tanesi de elektronik okuryazarlıktır.

Okuma/anlama A1 düzeyinde 44 (kırk dört) kazanım içerisinde 13 (on üç) kazanımda okuryazarlık becerilerine yer verilmesi, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi açısından büyük bir eksiklik yaratacaktır.

Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A2 düzeyi okuma/anlama kazanım listesi ve 21.yüzyıl okuryazarlık becerileri aşağıdaki gibidir (Türkiye Maarif Vakfı, 2019):

Tablo 7.

A2 Düzeyi Okuma/Anlama Kazanım Listesi ve 21. Yüzyıl Okuryazarlık Becerileri

Kazanım Numarası	Kazanım	Okuryazarlık Becerisi
5	Hava durumuyla ilgili bilgileri belirler.	Bilgi Okuryazarlığı
9	Günlük hayattaki basit yönergeleri takip eder.	Bilgi Okuryazarlığı
10	Bir şeyin/işin yapılışına ilişkin tarif ve yönergeleri takip eder.	Bilgi Okuryazarlığı
11	Bir ürünün tanıtımı ve/veya kullanımıyla ilgili kısa ve basit metinlerdeki bilgileri sıralar.	Bilgi Okuryazarlığı
13	Günlük hayatta sıkça karşılaşılan bilgilendirici, yönlendirici, uyarıcı levha ve simgeleri tanır.	Görsel Okuryazarlık
17	Günlük hayatta sıklıkla kullanılan ölçü birimlerini tanır.	Bilgi Okuryazarlığı
18	Toplumsal yaşam alanlarındaki acil ihtiyaç ve durumlara (sağlık, güvenlik) ilişkin metinleri anlar.	Bilgi Okuryazarlığı
19	Bilgisayar vb. teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri anlar.	Bilgi Okuryazarlığı
23	Afiş, bilet, broşür, duyuru, ilan, menü vb. metinlerden temel /ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.	Bilgi Okuryazarlığı
25	Yol, yön ve adres tarifi içeren metinleri anlar.	Bilgi Okuryazarlığı
26	Bir haber metnindeki yer, kişi, konu/olay ve zamanla ilgili bilgileri belirler.	Medya Okuryazarlığı
28	Kişisel e-posta veya mektuplardaki kalıp ifadeleri belirler.	Elektronik Okuryazarlık
29	Kişisel e-posta veya mektuplardaki iletileri anlar.	Elektronik Okuryazarlık
30	Kısa ve basit metinlerden kişisel bakım ve sağlıkla ilgili bilgileri seçer.	Bilgi Okuryazarlığı
31	Ulaşım, seyahat veya konaklamaya ilişkin bilgileri seçer.	Bilgi Okuryazarlığı
32	Kültürel bağlamlara (gelenekler, kutlama, davet, tebrik, teşekkür, festival, taziye, anma vb.) uygun kalıp ifadeleri ve anlamlarını belirler.	Bilgi Okuryazarlığı
38	Kişisel bilgi ve görüş isteyen/bildiren metinleri (röportaj, anket vb.) anlar.	Bilgi Okuryazarlığı
43	Gazete, dergi ve çoklu ortamlardan ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.	Medya Okuryazarlığı
45	Metinde geçen farklı kültürlere ilişkin bilgileri belirler.	Bilgi Okuryazarlığı
49	Harita, kroki, grafik gibi görsellerden ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.	Görsel Okuryazarlık
51	Karikatür veya mizah içerikli basit metinlerin iletilerini belirler.	Görsel Okuryazarlık

Tablo 7’de görüldüğü gibi; Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A2 düzeyi okuma/anlama kazanımlarında 21 (yirmi bir) maddede, 21.yüzyıl okuryazarlık becerileri kapsamında kazanımlara yer verildiği gözlenmektedir. Yine Tablo 7’de görüldüğü üzere bunların; 3 (üç) tanesi görsel okuryazarlık, 14 (on dört) tanesi bilgi okuryazarlığı, 2 (iki) tanesi medya okuryazarlığı ve 2 (iki) tanesi de elektronik okuryazarlıktır.

Okuma/anlama A2 düzeyinde 59 (elli dokuz) kazanım içerisinde, 21 (yirmi bir) kazanımda okuryazarlık becerilerine yer verilmesi, A1 düzeyine göre daha olumlu bir yaklaşımdır.

Tablo 8.

Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A1/A2 Temel Dil Düzeyleri Okuma/Anlama Kazanımlarında 21.Yüzyıl Okuryazarlık Kazanım Sayıları

21.Yüzyıl Okuryazarlık Becerileri	A1	A2
Bilgi Okuryazarlığı	9	14
Görsel Okuryazarlık	3	3
Medya Okuryazarlığı	0	2
Elektronik Okuryazarlık	1	2
Toplam	13	21

Tablo 8’de görüldüğü gibi, Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı A1/A2 temel dil düzeyleri okuma/anlama kazanımlarında; elektronik okuryazarlığa, A1 düzeyinde 1 (bir) kazanımda ve A2 düzeyinde 2 (iki) kazanımda yer verilmiştir.

Her türlü bilginin, yazışmanın ve belgenin elektronik ortamda oluşturulup gönderildiği günümüzde A1/A2 okuma/anlama becerilerinde elektronik okuryazarlığa toplamda 3 (üç) kazanımda yer verilmesi, eleştirilmesi gereken bir durumdur. Ayrıca A1-A2 temel dil düzeylerinde toplamda 23 (yirmi üç) kazanımla en çok bilgi okuryazarlığı becerisine yer verilmiştir.

Çağımızda 21.yüzyıl becerilerinin genç bireylere kazandırılmasının ne kadar önemli olduğunu ve genç bireylerin görsel zekâsı çok yüksek olan “Z” kuşağı üyeleri olduğunu düşünürsek görsel okuryazarlığa her düzeyde yalnızca 3 (üç) kazanımla yer verilmesi ve A1 düzeyinde medya okuryazarlığı becerisine hiç yer verilmezken, A2 düzeyinde sadece 2 (iki) kazanımda yer verilmesi de eleştirilmesi gereken diğer önemli hususlardır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1 Sonuç ve Tartışma

Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programında 21.yüzyıl okuryazarlık modellerine, dinleme/izleme ve okuma/anlama düzeylerinde yer verilmiştir.

Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programında, dinleme/izleme A1 düzeyinde 21.yüzyıl okuryazarlık becerilerine 13 (on üç) kazanımda, dinleme/izleme A2 düzeyinde ise 21 (yirmi bir) kazanımda yer verildiği tespit edilmiştir. Dil düzeyi yükseldikçe 21.yüzyıl okuryazarlık kazanım sayısının, niteliğinin ve çeşitliliğinin artması program açısından oldukça olumlu bir yaklaşımdır.

Dinleme/izleme A1/A2 düzeylerinde; 21.yüzyıl okuryazarlık becerileri kapsamında sadece bilgi okuryazarlığı (17 kazanım), görsel okuryazarlık (10 kazanım) ve medya okuryazarlığı (7 kazanım) becerilerine yer verildiği ve elektronik okuryazarlığa ise hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Çağımızın yani 21.yüzyılın, bilgi ve teknoloji çağı olduğunu, e-öğrenme ortamlarının sürekli arttığı ve günümüzde her türlü işlemin ve belgenin sanal ortamda oluşturulduğunu düşünürsek, elektronik okuryazarlığa dinleme/izleme kazanımlarında hiç yer verilmemesi oldukça düşündürücüdür.

Dil öğretiminde işitsel ve görsel araçların yeri oldukça önemlidir. Bu anlamda görsel okuryazarlık ve medya okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesi, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi açısından büyük bir gerekliliktir. Ancak, Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı dinleme/izleme A1-A2 düzey kazanımlarında, günümüzde görsel okuma ile ilgili temel becerilerinin geliştirilmesinde ve 21.yüzyıl becerilerinin, görsel zekâsı yüksek olan “Z” kuşağı üyelerine kazandırılmasında önemli bir yere sahip olan görsel okuryazarlık (10 kazanım) ve medya okuryazarlığı becerilerine (7 kazanım), bilgi okuryazarlığı becerilerinden (17 kazanım) daha az yer verilmiştir.

Kitle iletişim araçlarının oldukça yaygın olduğu ve sürekli bir iletaye maruz kaldığımız çağımızda, Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı, dinleme/izleme A1 düzey kazanımları çerçevesinde medya okuryazarlığına 1 (bir) kazanımda, dinleme/izleme A2 düzey kazanımları çerçevesinde ise medya okuryazarlığına 6 (altı) kazanımda yer verildiği saptanmıştır. Dinleme/izleme A1 düzeyi kazanımlarında, medya okuryazarlığına 1 (bir) kazanımda yer verilmesi de eleştirilecek diğer bir husustur.

Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı, okuma/anlama A1 düzeyinde 21.yüzyıl okuryazarlık modellerine 13 (on üç) kazanımda, okuma/anlama A2 düzeyinde ise 21 (yirmi bir) kazanımda yer verildiği tespit edilmiştir. Dil düzeyi yükseldikçe 21.yüzyıl okuryazarlık kazanım sayısının, niteliğinin ve çeşitliliğinin artması da oldukça olumlu bir durumdur.

21.yüzyıl okuryazarlık modelleri kapsamında tüm okuryazarlıklara yani bilgi okuryazarlığı (23 kazanım), görsel okuryazarlık (6 kazanım), medya okuryazarlığı (2 kazanım) ve elektronik okuryazarlık (3 kazanım) becerilerine yer verildiği belirlenmiştir. Burada dikkati çeken en önemli nokta, bilgi okuryazarlığının (23 kazanım), diğer tüm okuryazarlıklardan daha fazla kazanıma sahip olmasıdır. Bu durum, Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programında okuma/anlama A1-A2 düzeylerinde daha çok istenilen bilgiyi bulabilme, değerlendirebilme ve seçebilme becerisi olarak tanımlanan bilgi okuryazarlığına ağırlık verildiğini göstermektedir.

Görsel ve işitsel iletişim kaynaklarının sınırsız olduğu çağımızda, görsel okuma ile ilgili temel becerilerinin geliştirilmesinde ve 21.yüzyıl becerilerinin, görsel zekâsı yüksek olan “Z” kuşağı üyelerine kazandırılmasında önemli bir yere sahip olan görsel okuryazarlığa okuma/anlama A1-A2

düzeylerinde sadece 6 (altı) kazanımda ve medya okuryazarlığına sadece A2 düzeyinde 2 (iki) kazanımda (A1 düzeyinde hiç yer verilmemiş) yer verilmesi ise eleştirilecek diğer bir konudur.

Elektronik ortamda yer alan iletileri anlamlandırma ve tekrardan elektronik ileti oluşturma süreci olarak tanımlanabilecek elektronik okuryazarlığı, okuma/anlama A1-A2 düzeylerinde sadece 3 (üç) kazanımda yer verilmesi de üzerinde düşünülmesi gereken bir durumdur.

Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programında genel anlamda temel düzeyde (A1-A2 dinleme/izleme ve okuma/anlama) 21.yüzyıl okuryazarlık modelleri kapsamında en çok bilgi okuryazarlığı (40 kazanım) ile görsel okuryazarlık (16 kazanım) becerilerine ve ayrıca az da olsa medya okuryazarlığı (9 kazanım) ve elektronik okuryazarlığa (3 kazanım) yer verilmiştir. Bu durum gösteriyor ki Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programında genel anlamda temel düzeyde (A1-A2 dinleme/izleme ve okuma/anlama) 21.yüzyıl okuryazarlık becerilerine yeterli düzeyde yer verilmemiştir.

4.2 Öneriler

Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programının temel düzeyinde (A1-A2 dinleme/izleme ve okuma/anlama), 21.yüzyıl okuryazarlık beceri kazanımlarına daha fazla yer verilmelidir.

Genel anlamda Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programında tüm dil becerileri ve düzeylerinde, sarmal bir yaklaşımla 21.yüzyıl okuryazarlık beceri kazanımlarına daha fazla yer verilmelidir.

Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programının değişen şartlar da düşünülerek belirli aralıklarla yeniden gözden geçirilmesi, hatta küreselleşmenin etkisiyle ortaya çıkan yeni dünya düzenine uygun bir biçimde ve 21 yüzyıl okuryazarlık becerilerini de kapsayacak şekilde yeniden tasarlanması uygun olacaktır. Bu amaçla; Millî Eğitim Bakanlığı, Türkçe öğretimi ve dil öğretimi alanında uzman akademisyenler, üniversitelerin Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER) yöneticileri ve öğreticileri, özel dil kurslarının temsilcileri, eğitim uzmanları ile Türkiye Maarif Vakfı iş birliği ile 21.yüzyıl okuryazarlık becerilerinin, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı kapsamında yeniden değerlendirilmesi amacıyla bir çalıştay düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Alderson, J. C. (2000). *Assesing Reading*. Cambridge UniversityPress: Cambridge- UK.
- Alpan, G. (2008). Görsel Okuryazarlık ve Öğretim Teknolojisi. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. 5(2), 74-102.
- Altun, A. (2005). *Gelişen Teknolojiler ve Yeni Okuryazarlıklar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ausburn, J. L. ve Ausburn F. B. (1978). Visual Literacy: Background, Theory and Practise. *Programmed Learning and Educational Technology*, 15(4), 291-297.
- Aytaş, G. ve Kaplan, K. (2017). Medya Okuryazarlığı Bağlamında Yeni Okuryazarlıklar. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18(2), 291-310.
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9, 27-40.

- Burmark, L. (2002). *Learn to See, See to Learn*. [Özet]. Eric No: ED461850.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2019). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (26. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cemiloğlu, M. (2009). *Dil Bilimi Açısından Türkçe Yazılı Anlatım ve Anlatım Teknikleri Öğretimi*. İstanbul, Alfa Yayınları.
- Council of Europe (CEFR). (2018). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Strasbourg: French Edition.
- Feinstein, H. ve Hagerty, R. (1994). *Visual Literacy in General Education*. University of Cincinnati, USA.
- Felten, P. (2008). Visual Literacy. *The Magazine of Higher Learning*, 40(6), 60-64.
- İşler, Ş. (2002). Günümüzde Görsel Okuryazarlık ve Görsel Okuryazarlık Eğitimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 153-161.
- Kellner, D. (2001). New Technologies/New Literacies: Restructuring Education for a New Millennium. *International Journal of Technology and Design Education*, 11, 67-81.
- Kurudayıoğlu, M. ve Tüzel, S. (2010). 21. Yüzyıl Okuryazarlık Türleri, Değişen Metin Algısı ve Türkçe Eğitimi. *TÜBAR*, 28, 283-298.
- Lester, P. M. (2000). *Visual Communication: Images with Messages*. Wadsworth.
- Longman (2003). *Dictionary of Contemporary English*. Pearson Longman Press, UK.
- Messararis, P. (1994). *Visual Literacy: Image, Mind and Reality*. Westview Press, Oxford-UK.
- Oblinger, D. G. ve Oblinger J. L. (2005). *Educating The Net Generation Educause*. Boulder, USA
- Potter, J. (2005). *Media Literacy* (Third Edition). CA: Sage Publications.
- Potur, Ö. (2014). Türkçe Derslerinde Eleştirel Okuryazarlık. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(4), 32-49.
- RTÜK. (2009). *Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması-2*. Kamuoyu, Yayın Araştırma ve Ölçme Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Sanders, B. (1999). *Elektronik Çağda Yazılı Kültürün Çöküşü ve Şiddetin Yükselişi*. Ankara, Ayrıntı Yayınları.
- Şahin, Ç., Kurudayıoğlu, M. ve Çelik, G. (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Görsel Okuryazarlıkları Üzerine Bir Araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 129-143.
- Şahin, Ç. ve Kıran, I. (2009). Öğretmen Adaylarının Algılarına Göre Görsel Okuryazarlık Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23, 77-90.
- Türkiye Maarif Vakfı, (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı*. İstanbul, Bayem Yayıncılık.

Extended Summary

In the study, it has been tried to determine how much 21st century literacy models are included in the A1-A2 level listening/watching and reading/comprehension achievements of the Turkish Maarif Foundation Program of Teaching Turkish as a Foreign Language.

In the literature review; 184 master's and doctoral theses in the field of teaching Turkish as a foreign language were reached at the Higher Education Thesis Center. Under the heading of literacy skills, 55 master's and doctoral theses were reached. In addition, 10 articles and 16 books were reached under the subject of teaching Turkish as a foreign language and literacy skills.

In the literature review, no studies were found under the titles of Teaching Turkish as a Foreign Language by the Turkish Maarif Foundation, and 21st Century Literacy Skills in Teaching Turkish as a Foreign Language. As a result, unfortunately, no written and electronic resources could be found in this field.

The importance of teaching Turkish has increased considerably with the concept of multiculturalism that emerged with the removal of borders due to globalization movements in the world, the increase in the number of multinational companies, the increase in the speed and diversity of technology and transportation vehicles.

Unfortunately, no study has been found that evaluates the Turkish as a Foreign Language Teaching Program, which was prepared by the Turkish Maarif Foundation and filled a great gap in this field, within the framework of 21st century literacy skills. The fact that A1-A2 listening/watching and reading/comprehension gains, which are very important especially in the development of comprehension skills, are not evaluated within this scope is a major deficiency in terms of the field.

In order to reveal the conceptual analysis, books, journals and electronic articles related to 21st century literacy models have been extensively scanned. In this research, "document analysis" method, one of the qualitative research methods used in the careful and systematic examination of written documents as a data source, was adopted.

The data on the subject were collected with a problem-solving approach. In addition, "reaching primary sources" has been adopted as the main study method while conducting research.

The universe of the research; The Turkish Maarif Foundation's Teaching Turkish as a Foreign Language Program and the sample of the research consist of the A1-A2 level listening/watching and reading/comprehension achievements of the Turkish Maarif Foundation's Turkish as a Foreign Language Program.

In the study, data were collected in accordance with the method. The document analysis (content analysis) technique, which includes the analysis of written materials containing information about the research topic, was used to collect data.

In the literature review, no study was found that evaluated the Turkish Maarif Foundation's Curriculum for Teaching Turkish as a Foreign Language within the scope of 21st century literacy skills. For this reason, it is thought that the study will contribute to the field.

In the Turkish Maarif Foundation Turkish as a Foreign Language Teaching Program A1-A2 listening/watching and reading/comprehension acquisitions, information literacy skills in 40 acquisitions within the scope of 21st century literacy skills, visual literacy skills in 16 acquisitions, media literacy skills in 9 acquisitions and electronic literacy skills in 3 acquisitions place is given. According to these results, 21st century literacy skills were not adequately included in the Turkish Maarif Foundation's Teaching Turkish as a Foreign Language Program A1-A2 listening/watching and reading/comprehension acquisitions.

21st century literacy skills should be given more place in Turkish Maarif Foundation Turkish as a Foreign Language Program A1-A2 listening/watching and reading/comprehension acquisitions.

In general, the Turkish Maarif Foundation Program for Teaching Turkish as a Foreign Language should include more 21st century literacy skills at all language skills and levels, with a spiral approach.

It would be appropriate to revise the Turkish Maarif Foundation Teaching Turkish as a Foreign Language Program at regular intervals and to include 21st century literacy skills, considering the changing conditions, and to redesign it in accordance with the new world order that has emerged with globalization.

For this purpose; In cooperation with the Ministry of National Education, the Turkish Maarif Foundation, academicians who are experts in Turkish teaching and language teaching, the managers and instructors of the Turkish Teaching Center (TÖMER) of universities, representatives of private language courses and education experts, the program of Teaching Turkish as a Foreign Language, 21st century literacy A workshop can be organized in order to re-evaluate them within the scope of their skills.